

Any acadèmic	2017-18
Assignatura	10875 - Complement de l'Especialitat d'Orientació Educativa 1: El Contingut ...
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	A
Idioma	Català

Identificació de l'assignatura

Nom	10875 - Complement de l'Especialitat d'Orientació Educativa 1: El Contingut ...
Crèdits	0,72 de presencials (18 hores) 2,28 de no presencials (57 hores) 3 de totals (75 hores).
Grup	Grup 1, 1S (Campus Extens)
Període d'impartició	Primer semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx
Rosa Isabel Rodríguez Rodríguez rosabel.rodriguez@uib.es	12:00	12:30	Dijous	11/09/2017	11/02/2018	B-105

Contextualització

L'assignatura *Complement de l'Especialitat I* forma part del mòdul denominat "Complements per a la formació disciplinar", juntament amb altres assignatures "Català" i "Complement d'Especialitat II" de l'especialitat d'Orientació Educativa.

Es tracta d'una assignatura de caràcter obligatori.

Requisits

L'assignatura no té requisits essencials ni recomanables més enllà dels requisits generals d'accés al Màster.

Competències

Aquesta assignatura té el propòsit de contribuir a l'adquisició de les competències que s'indiquen a continuació.

Específiques

- * Conèixer de forma rigorosa i actualitzada la matèria o matèries que s'han d'impartir, la terminologia pròpia de les mateixes, en català i en castellà, i analitzar críticament la seva importància en el context socioambiental, econòmic i cultural. (CE12).
- * Buscar, seleccionar, processar i comunicar informació (oral, escrita, audiovisual o multimèdia) adaptarla i utilitzar-la en els processos d'ensenyament i aprenentatge en les matèries pròpies de l'especialitat d'Orientacion educativa. (CE21).

Any acadèmic	2017-18
Assignatura	10875 - Complement de l'Especialitat d'Orientació Educativa 1: El Contingut ...
Grup	Grup I, IS
Guia docent	A
Idioma	Català

- * Conèixer els recursos educatius, amb especial atenció als relacionats amb les TIC, i la seva utilització com a suport a les activitats de ensenyament-aprenentatge. (CE30).
- * Desenvolupar una actitud reflexiva i crítica davant l'entorn social i cultural, l'entorn institucional en què treballa i davant la seva pròpia pràctica professional. (CE45).

Genèriques

- * Conèixer els continguts curriculars de les matèries relatives a l'especialització docent corresponent, així com el cos de coneixements didàctics entorn dels processos d'ensenyament i aprenentatge respectius. (CG1).
- * Buscar, obtenir, processar i comunicar informació (oral, impresa, audiovisual, digital o multimèdia), transformar-la en coneixement i aplicar-la en els processos d'ensenyament i aprenentatge en les matèries pròpies de l'especialització cursada. (CG3).

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el màster a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/master/comp_basiques/

Continguts

Els continguts temàtics de l'assignatura *Complement de l'Especialitat* les treballaran des de la vessant teòrica i també pràctica, i és a través d'aquests continguts i de la metodologia de feina pertinent que es vol donar resposta a les competències esmentades abans.

Continguts temàtics

Tema 1. Estratègies d'aprenentatge

- * L'aprenentatge estratègic
- * Tècniques versus estratègies
- * Ensenyar a pensar millor
- * Ensenyar a aprendre millor

Tema 2. Els programes d'enriquiment cognitiu

- * La modificabilitat de la intel·ligència
- * Visió general: per què aplicar un programa per a la millora del pensament?
- * Principals programes: característiques, avantatges i limitacions

Tema 3. Les altes capacitats intel·lectuals

Precisions conceptuals al voltant de les altes capacitats

- * Necessitats personals, socials i educatives de l'alumnat amb talent i superdotació
- * El procés d'identificació de l'alumnat amb talent i superdotació
- * Elaboració dels informes psicopedagògics dels subjectes amb talent i superdotació
- * Intervenció psicoeducativa per a l'alumnat amb talent i superdotació

Metodologia docent

S'exposarà el contingut teòric dels temes a través de classes teòriques, seguint diversos textos i lectures de referència que serviran per a fixar els coneixements lligats a les competències previstes. Aquestes classes donaran pas a l'aplicació dels continguts adquirits a diverses situacions a partir d'una proposta d'activitat

Any acadèmic	2017-18
Assignatura	10875 - Complement de l'Especialitat d'Orientació Educativa 1: El Contingut ...
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	A
Idioma	Català

vinculada a processos formatius, amb la qual cosa es permetrà a l'alumnat d'iniciar-se i desenvolupar les competències previstes. El professorat proposarà la realització d'activitats de treball en grup i/o individual.

Amb el propòsit d'afavorir l'autonomia i el treball personal de l'alumne, l'assignatura empra la plataforma de Campus Extens, que es dedica a l'ensenyament flexible i a distància, que incorpora l'ús de la telemàtica a l'ensenyament universitari. Així, mitjançant l'eina de teleeducació Moodle l'alumne/a tindrà a la seva disposició una comunicació en línia i a distància amb la professora, un calendari amb notícies d'interès, documents electrònics i enllaços a Internet, propostes de pràctiques de treball autònom, de caire individual o grupal.

Activitats de treball presencial

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Classes magistrals	Grup gran (G)	La finalitat d'aquestes sessions és posar a l'abast de l'alumnat els fonaments teòrics i la seva aplicació en la pràctica docent mitjançant l'exposició per part de la professora dels continguts de l'assignatura amb el suport de material audiovisual (vídeo, presentacions en power point, etc.).	14
Classes pràctiques	Pràctiques presencials	Grup gran (G)	Els alumnes, organitzats en petits grups, posaran en pràctica els continguts treballats a les classes teòriques a partir de l'anàlisi i comentaris de documents escrits, activitats de reflexió que s'aniran presentant al llarg del curs. Es podrà proposar als grups de treball l'exposició de la seva proposta de treball, amb l'objecte de conèixer i enriquir-se dels diferents plantejaments o metodologies de feina.	4

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Campus Extens.

Activitats de treball no presencial

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Lectures complementàries	Lectures complementàries d'acord amb el temari de l'assignatura. Aquestes lectures són imprescindibles per tal de poder realitzar amb èxit els treballs individuals i en grup.	7
Estudi i treball autònom individual o en grup	Realització i lliurament de les activitats d'avaluació proposades	L'alumnat, en petit grup, haurà de realitzar diferents propostes de feina (recerca documental; estudi de casos; etc.) d'acord a les orientacions que es facilitin a l'inici de l'assignatura.	20
Estudi i treball autònom individual o en grup	Realització i lliurament del treball final	L'alumnat, en petit grup i d'acord amb les indicacions de la professora prepararà i presentarà un treball final.	30

Any acadèmic	2017-18
Assignatura	10875 - Complement de l'Especialitat d'Orientació Educativa 1: El Contingut ...
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	A
Idioma	Català

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

Observacions sobre el procediment d'avaluació:

- * Les competències establertes a l'assignatura seran valorades mitjançant l'aplicació de procediments d'avaluació. A la taula següent es descriu per a cada procediment d'avaluació, la tipologia (recuperable R, no recuperable NR), els criteris d'avaluació i el seu pes en la qualificació de l'assignatura.
- * Per poder avaluar positivament l'assignatura, caldrà que l'alumne/a assisteixi al 65% de les sessions de classes teòriques i pràctiques programades a més de que aprovi la proposta de feines que es realitzarà per part de la professora de l'assignatura.
- * Durant les sessions de classes pràctiques l'alumnat haurà de realitzar les activitats previstes per a cada tema i participar activa i correctament durant la seva realització.
- * A més hi haurà unes activitats obligatòries, totes elles amb una data límit de lliurament que s'especificarà en el calendari de l'aula virtual. Les activitats no presentades en els terminis de lliurament indicats però avaluades positivament tindran una nota màxima d'aprobat (5,0).
- * A la finalització de l'assignatura l'alumnat realitzarà un treball final.

Normes generals:

- * El treball ha de respondre a les pautes i aspectes formals propis (estructura, documentació, cites i referències,...) del que es considera òptim en els estudis de postgrau.
- * En totes les activitats d'avaluació del curs, no només es valorarà l'encert en les respostes, sinó també la qualitat de la presentació. La presència d'errades ortogràfiques i/o gramaticals a qualsevol activitat acadèmica lliurada per l'alumnat serà qualificada negativament. Per tant, són elements d'avaluació l'ortografia, la claredat en l'exposició, l'ús adient del vocabulari, la redacció, els aspectes formals, etc., dels treballs lliurats i també de les proves d'examen. Es podrà penalitzar fins a un 15% de la qualificació final en funció de l'ús que s'hagi realitzat.
- * Qualsevol actitud que obstaculitzi les dinàmiques pròpies del procés d'ensenyança-aprenentatge podrà tenir repercussió sobre la nota final de l'assignatura, podent arribar a ser motiu de desqualificació.
- * L'alumnat ha de ser conscient que es penalitzaran les activitats fraudulentament durant el procés d'avaluació de l'assignatura, i que amb independència del procediment disciplinari que es pugui seguir contra l'estudiant infractor, la realització demostradorament fraudulenta d'algun dels elements d'avaluació inclosos en guies docents de les assignatures comportarà, a criteri del professor, una menysvaloració en la seva qualificació que pot suposar la qualificació de "suspens" (0,0) a l'avaluació anual de l'assignatura. En particular, es considera un frau:
  - * En els exàmens o proves escrites, l'ús de qualsevol mitjà encaminat a facilitar les respostes.
  - * En els treballs i pràctiques individuals o de grup, la inclusió de fragments d'obres alienes presentats de tal manera que es facin passar com a propis (plagi).

Any acadèmic	2017-18
Assignatura	10875 - Complement de l'Especialitat d'Orientació Educativa 1: El Contingut ...
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	A
Idioma	Català

Realització i lliurament de les activitats d'avaluació proposades

Modalitat	Estudi i treball autònom individual o en grup
Tècnica	Treballs i projectes (no recuperable)
Descripció	L'alumnat, en petit grup, haurà de realitzar diferents propostes de feina (recerca documental; estudi de casos; etc.) d'acord a les orientacions que es facilitin a l'inici de l'assignatura.
Criteris d'avaluació	Per a la realització d'aquestes feines proposades s'hauran de posar en pràctica les competències pròpies d'aquesta matèria. Aquestes feines es lliuraran segons les dates que es marquin en el calendari de l'assignatura.

Percentatge de la qualificació final: 35%

Realització i lliurament del treball final

Modalitat	Estudi i treball autònom individual o en grup
Tècnica	Treballs i projectes (no recuperable)
Descripció	L'alumnat, en petit grup i d'acord amb les indicacions de la professora prepararà i presentarà un treball final.
Criteris d'avaluació	Aquests treballs han de respondre a les pautes i aspectes formals propis (estructura, documentació, cites i referències, ortografia, claredat expositiva...) del que es considera òptim en els estudis de postgrau. Coherència amb els continguts treballats a classe. Capacitat d'anàlisi i reflexió. Els treballs d'assignatura es lliuraran una vegada finalitzades les sessions presencials, en el termini que s'acordi en el seu moment.

Percentatge de la qualificació final: 65%

Recursos, bibliografia i documentació complementària

En la preparació dels continguts de les diferents unitats temàtiques de l'assignatura es pot consultar el següent material:

Bibliografia bàsica

- Beltrán, J. (1993). *Procesos, estrategias y técnicas de aprendizaje*. Madrid: Síntesis.
- Calero, M.D. (coord.) (1995). *Modificación de la inteligencia. Sistemas de evaluación e intervención*. Madrid: Pirámide.
- Castelló, A. (2008). Bases intelectuales de la excepcionalidad: un esquema integrador. *Revista española de pedagogía*, 66 (240), 203-220.
- Feuerstein, R. et al. (1993). *LPAD: evaluación dinámica del potencial de aprendizaje*. Madrid: Bruño.
- Gardner, H. (2001). *La inteligencia reformulada. Las inteligencias múltiples en el siglo XXI*. Barcelona: Paidós.
- López J.C. (2012). *Didáctica para alumnos con altas capacidades*. Madrid: Síntesis.
- Mónks, F. i al. (2010). *El superdotado: guía para padres y profesores*. Barcelona: Ed. Medici.
- Pérez, L. (coord.) (2006). *Alumnos con capacidad superior. Experiencias de intervención educativa*. Madrid: Síntesis.
- Perkins, D. (1995). *La escuela inteligente*. Barcelona: Gedisa.
- Reverter, R. i al. (2012). *Altas capacidades intelectuales: pautas de actuación, orientación, intervención y evaluación en el período escolar*. Barcelona: Graó.

Any acadèmic	2017-18
Assignatura	10875 - Complement de l'Especialitat d'Orientació Educativa 1: El Contingut ...
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	A
Idioma	Català

- Rodríguez, R. (2014). ¿De qué hablamos cuando hablamos de creatividad? *Casba. Superdotación y Altas Capacidades*, 5, 35-42.
- Sánchez, E. (2009). *La superdotación intelectual*. Málaga: Aljibe.
- Sastre, S. (2008). Niños con altas capacidades y su funcionamiento cognitivo diferencial. *Revista de Neurología*, 46, 11-16.
- Shavinina, L.V. (ed.) (2009). *International Handbook on Giftedness*. Québec: Springer.
- Sternberg, R.J. i Lubart, T.I. (1997). *La creatividad en una cultura conformista. Un desafío a las masas*. Barcelona: Paidós.
- Van Tassel-Baska, J. (2007). *Serving Gifted Learners Beyond the Traditional Classroom. A Guide to Alternative Programs and Services*. Waco, TX: Prufrock Press.
- Yuste, C. (1997, 2n ed.). *Los programas de mejora de la inteligencia*. Madrid: CEPE.

Bibliografía complementària

TEMA 1 i 2

- Antunes, C. (2001). *La teoría de las inteligencias liberadoras. Estrategias para entrenar la capacidad mental y la creatividad*. Barcelona: Gedisa.
- Beltrán, J.; Pérez, L. i Prieto, M.D. (1992). *La inteligencia práctica en el aula*. Madrid: Edición Experimental.
- Bransford, J.D. i Syein, B.S. (1993). *Solución IDEAL de problemas: guía para mejor pensar, aprender y crear*. Barcelona: Labor.
- Buzán, T. (1999). *Cómo utilizar su mente con máximo rendimiento*. Bilbao: Deusto.
- Carrión, J.J. i Carretero, M. (1998). *Procrea 1 y 2, programa para el desarrollo del pensamiento creativo*. Barcelona: Promolibro.
- Cruz, M.V. de la; Mazaira, M.C. i Pardo, M.I. (1984). *P.D.A. Programa de desarrollo de aptitudes para el aprendizaje escolar*. Madrid: TEA ediciones.
- DeBono, E. (1986). *El pensamiento lateral*. Barcelona: Paidós.
- DeBono, E. (1994). *El pensamiento creativo*. Barcelona: Paidós.
- Doman, G. i Doman, J. (1994). *Cómo multiplicar la inteligencia de su bebé*. Madrid: EDAF.
- Feuerstein, R. i Hoffman, M.B. (1993). *Programa de enriquecimiento instrumental: apoyo didáctico de la forma abreviada*. Madrid: Bruño.
- Galindo, A. (2003). *Inteligencia emocional para jóvenes: programa práctico de entrenamiento emocional*. Editor: Pearson Educación, S.A.
- García, L.A.; et al. (2003). *Ingeniería mental, intervención para la mejora de la inteligencia*. Editor: ARTE Comunicación Visual, S.L.
- Gardner, H. (1995). *Inteligencias múltiples. La teoría en la práctica*. Barcelona: Paidós.
- Goleman, H. (1996). *Inteligencia emocional*. Barcelona: Kairós.
- Guzmán, M. (1991). *Para pensar mejor*. Barcelona: Lábor.
- Heesen, B. (2004). *Pequeños pero valientes: filosofía para niños*. Barcelona: Graó.
- Hernández, P. i García, L.A. (1991). *Psicología y enseñanza del estudio. Teoría y técnicas para potenciar las habilidades intelectuales*. Madrid: Pirámide.
- Juan-Espinosa, M. de (1997). *Geografía de la inteligencia humana. Las aptitudes cognitivas*. Madrid: Pirámide.
- Khalifa, J. (Ed.) (1995). *¿Qué es la inteligencia?* Madrid: Alianza Psicología Minor.
- Lipman, M. ; Sharp, A.M. i Oscanyan, F.S. (1992). *La filosofía en el aula*. Madrid: Ediciones de la Torre.
- Lipman, M. (1989). *Filosofía para niños*. Madrid: Ediciones la Torre.
- Martínez, J.M. (1995). *Enseño a pensar*. Madrid: Bruño.
- Mayor, J.; Suengas, A. i González, J. (1993). *Estrategias metacognitivas. Aprender a aprender y aprender a pensar*. Madrid: Síntesis psicología.
- Megía, M. (Ed.) (1993). *Proyecto de inteligencia "Harvard" (6 vols.)* Madrid: CEPE.
- Menchén, F. (1998). *Descubrir la creatividad. Desaprender para volver a aprender*. Madrid: Pirámide.

Any acadèmic	2017-18
Assignatura	10875 - Complement de l'Especialitat d'Orientació Educativa 1: El Contingut ...
Grup	Grup I, 1S
Guia docent	A
Idioma	Català

- Monereo, C. i Clariana, M. (1993). *Profesores y alumnos estratégicos. Cuando aprender es consecuencia de pensar*. Madrid: Biblioteca práctica. Formación del profesorado. Pascal investigación.
- Muñoz, J. (1994). *El pensamiento creativo: desarrollo del programa Xènius*. Editor: Ediciones Octaedro, S.L.
- Nickerson, R.S.; Perkins, D.N. i Smith, E.E. (1987). *Enseñar a pensar. Aspectos de la aptitud intelectual*. Barcelona: MEC/Paidós.
- Nieto, J.M. (1997). *Cómo enseñar a pensar. Los programas de desarrollo de las capacidades intelectuales*. Madrid: Editorial Escuela Española.
- Pérez, L. i Gutiérrez, P. (1998). *Programa FLASH. Refuerzo del desarrollo cognitivo. Manual del profesor y Manual del alumno*. Madrid: CEPE.
- Pozo, J.I. i al. (1994). *La solución de problemas*. Madrid: Santillana.
- Prieto, M.D. i Pérez, L. (1993). *Programas para la mejora de la inteligencia. Teoría, aplicación y evaluación*. Madrid: Síntesis.
- Sternberg, R.J. (1997). *Inteligencia exitosa. Cómo una inteligencia práctica y creativa determina el éxito en la vida*. Barcelona: Paidós.
- Sternberg, R.J. i Detterman, D.K. (eds.) (1988). *¿Qué es la inteligencia?: enfoque actual de su naturaleza y definición*. Madrid: Pirámide.
- Sternberg, R.J. i Powell J.S. (1988). *Inteligencia humana: la naturaleza de la inteligencia y su medición* (4 vols.) Barcelona: Paidós.
- Torre, J.C. (1992). *Aprender a pensar y pensar para aprender. Estrategias de aprendizaje*. Madrid: MEC/Narcea editores.
- Vidal-Abarca, E. i Gilabert, R. (1991). *Comprender para aprender*. Madrid: CEPE.
- Whimbey, A. i Lochhead, J. (1993). *Comprender y resolver problemas*. Madrid: Aprendizaje Visor.
- Williams, W. et al. (1999). *La inteligencia práctica*. Madrid: Aula XXI. Santillana.
- Wittrock, M.C. i Baker, E.L. (1998). *Tests y cognición. Investigación cognitiva y mejora de las pruebas psicológicas*. Barcelona: Paidós.
- Yuste, C. et al. (1994). *PROGRESINT: programas para la estimulación de las habilidades de la inteligencia*. Madrid: CEPE.

TEMA 3

- Acereda, A. (2000). *Niños superdotados*. Madrid: Pirámide.
- Alonso, J. A.; Renzulli, J. S. i Benito, Y. (2003). *Manual internacional de superdotación*. Madrid: Eos.
- Álvarez, B. (2000). *Alumnos de altas capacidades. Identificación e intervención educativa*. Madrid: Bruño.
- Álvarez, M.P. (2005). *Programa Esfera para alumnos de alta capacidad*. Madrid: Papel Piluca.
- Artola, T.; Mosteiro, P.; Barraca, J.; Ancillo, I. i Pina, J. (2003). *EDAC: Escala de Detección de Alumnos con Altas Capacidades*. Madrid: Ed. Albor-Cohs.
- Barbero, F.J. i Pinto, L.F. (coords) (2009). *Altas capacidades intelectuales en educación primaria*. Granada: Asociación para la difusión del conocimiento educativo.
- Benito, Y. i Moro, J. (2002). *Test Screening para la identificación temprana de alumnos superdotados*. Madrid: Psymtec.
- Casanova, M.A. (2007). *Altas capacidades: un desafío educativo (CD-ROM)*. Madrid: Publicaciones de la Dirección General de Promoción Educativa.
- Clarke, R. (2003). *Supercerebros. De los superdotados a los genios*. Madrid: Complutense.
- Colom, R. (2002). *En los límites de la inteligencia. ¿Es el ingrediente del éxito en la vida?* Madrid: Pirámide.
- De Valdez, Mª D. (2007). *Alumnos superdotados y talentosos*. México: Ed. Manual Moderno.
- Feenstra, C. (2004). *El niño superdotado*. Barcelona: Ed. Medici.
- Gómez, J. L. (2000). *Mi hijo es sobredotado. Y, ¿ahora qué?* Madrid: EOS.
- Gómez, M.T. i Mir, V. (2015). *Niños con altas capacidades*. Madrid: Ed. Medici.
- Granado M.C. (2005). *El niño superdotado: fundamentos teóricos y psicoeducativos*. Barcelona: Abecedario.
- Guirado, A. i Martínez, M. (2010). *Alumnado con altas capacidades*. Barcelona: Graó.
- Jiménez, C. (2000). *Diagnóstico y Educación de los más capaces*. Madrid: Ministerio de Educación y UNED.
- Landau, E. (2003). *El valor de ser superdotado*. Madrid: Servicio de Documentación y Publicaciones de la Comunidad Autónoma de Madrid.

Any acadèmic	2017-18
Assignatura	10875 - Complement de l'Especialitat d'Orientació Educativa 1: El Contingut ...
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	A
Idioma	Català

- Martín, P. (2004). *Niños inteligentes: guía para desarrollar sus talentos y altas capacidades*. Madrid: Ed. Palabra.
- M.E.C. (2004). *Creatividad y rendimiento escolar: como detectar y desarrollar las capacidades de los niños bien dotados*. Madrid: M.E.C.
- Merino, J.A. (2009). *Alumnos con altas capacidades, intelectuales en el ámbito educativo*. Granada: Impredisur.
- Montiel, A. (2008). *Superdotación intelectual, sobredotación y altas capacidades: tres sinónimos de una misma realidad*. Granada: Impredisur.
- Morilla, L. (2014). *Adaptaciones curriculares para el alumnado con altas capacidades desde la tutoría*. IC Editorial.
- Pérez, L. i Domínguez, P. (2000). *Superdotación y adolescencia. Características y necesidades en la Comunidad de Madrid*. Madrid: Consejería de Educación de la Comunidad de Madrid.
- Pérez, L.; Domínguez, P.; López C. i Alfaro, E. (2000). *Educación de hijos inteligentes*. Superdotación, familia y escuela. Madrid: CCS.
- Prieto, M. D. i Castejón, J. L. (eds.). (2000). *Los superdotados: esos alumnos excepcionales*. Màlaga: Aljibe.
- Renzulli, J.S. et al. (2001). *Scales for the rating behavioural characteristics students superiors*. (Traducció i adaptació de J. A. Alonso; Y. Benito; S. Guerra i C. Pardo). Salamanca: Amarú.
- Renzulli, J.S. (2004). Introduction to identification of Students for Gifted and talented Programs. En J.S. Renzulli (ed.). *Identification of Students for Gifted and talented Programs*. Thousand Oaks, California: Corwin Press.
- Reyero, M. i Tourón, J. (2003). *El desarrollo del talento*. La Corunya: Netbiblo.
- Rodríguez, R.I. (2000). Evaluación de la situación de los alumnos con altas capacidades en las Islas Baleares: la opinión de los padres. En E. Sánchez Manzano (dir.). *Alumnos superdotados: experiencias educativas en España*. Madrid: Universidad Complutense.
- Rodríguez, R.I. (2001). La atención a la diversidad: Evaluación de la actuación educativa hacia los alumnos con altas capacidades. En AA.VV. (coords.). *La formación del psicopedagogo: reflexiones y experiencias*. Granada: Grupo Editorial Univesitario.
- Rodríguez, R.I. (2001). Mitos y realidades sobre la superdotación y el talento. *Enginy. Revista del Col.legi Oficial de Psicòlegs a Balears*, 11, 95-109.
- Rodríguez, R.I. (2002). Superdotación y desventajas socioculturales. En Forteza, M.D. y Rosselló, M.R. (coords.). *Educación, diversidad y calidad de vida*. Palma de Mallorca: Servei de Publicacions i Intercanvi Científic. UIB.
- Rodríguez, R.I. (2011). Alumnado con altas capacidades: intervención educativa. *Enginy, Revista del Col.legi Oficial de Psicòlegs a Balears*, 18, 117-126.
- Rodríguez, R. (2013). Todo empieza con una correcta identificación. *CasBA. Superdotación y Altas Capacidades*, 2, 35-47.
- Saavedra, J.M. i Pinto, L.F. (coords.) (2010). *Altas capacidades intelectuales en la educación obligatoria*. Granada: Asociación para la difusión del conocimiento educativo.
- Sánchez, E. (2009). *La superdotación intelectual*. Màlaga: Aljibe.
- Sánchez, J. (2009). *Alumnos con altas capacidades intelectuales: fundamentación teórica e intervención educativa en la escolaridad obligatoria*. Granada: Ed. Adhara
- Sánchez, E. (2002). *Superdotados y talentos*. Madrid: CCS.
- Sastre, S. (2011). Funcionamiento metacognitivo en niños con altas capacidades. *Revista de Neurología*, 52, 11-18.
- Sastre, S. (2012). Alta capacidad intelectual: perfeccionismo y regulación metacognitiva. *Revista de Neurología*, 54(1).

Altres recursos

Altres materials o documents que es vagin generant o indicant al llarg del curs.

* <http://www.aest.es>/Pàgina de la Asociación Española para Superdotados y con Talento (AEST).

Any acadèmic	2017-18
Assignatura	10875 - Complement de l'Especialitat d'Orientació Educativa 1: El Contingut ...
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	A
Idioma	Català

- * <http://www.gobiernodecanarias.org/educacion/5/WebDGOIE/scripts/default.asp?IdSitio=15&Cont=77> Programa para a la Atención Educativa al Alumnado con Altas Capacidades Intelectuales de Canarias de la la Consejería de Educación, Cultura y Deportes del Gobierno de Canarias.
- * <http://www.echa.info/> European Council for High Ability.
- * <http://www.nagc.org/> National Association for Gifted Children.
- * <http://jeg.sagepub.com/> Journal for Gifted Education.
- * http://www.begabtenzentrum.at/wcms/index.php?en_oezbf Austrian Research and Support Centre for the Gifted and Talented.
- * <http://www.scoop.it/t/acerca-superdotacion-y-talento> Pàgina personal de Rosabel Rodríguez Rodríguez.

